

KOMENTÁŘ

22. 4. 2025

Životní prostředí v Plzeňském kraji v roce 2023

Plzeňský kraj patří k místům v republice s kvalitním životním prostředím s výjimkou města Plzně, jeho okolí a okolí dálnice D5. Chráněná území v regionu představují 17,5 % z celkové rozlohy kraje. Za posledních pět let zde byl zaznamenán nejvyšší nárůst investic na ochranu životního prostředí podle kraje místa investice ve srovnání s ostatními regiony. Podle měrných emisí oxidů dusíku a oxidu uhelnatého dosáhl Plzeňský region v rámci Česka druhé nejnižší hodnoty, u tuhých znečišťujících látek to byla třetí nejnižší hodnota.

Plzeňský kraj je se svou rozlohou 7 649 km² **třetím největším krajem v Česku**, na druhou stranu je však **třetím nejhustěji zalidněným krajem** s hustotou obyvatel 80,2 obyvatel/km². S počtem obyvatel 613 374 (k 31. 12. 2023) ve srovnání s ostatními regiony se řadí na osmé místo v Česku. Rozložení obyvatel na území regionu je jednoznačně nerovnoměrné, ve městě Plzni žije téměř třetina obyvatel. Nejnižší hustoty obyvatel bylo dosaženo v okresech Tachov (42,2 obyvatel/km²) a Klatovy (44,8 obyvatel/km²). Z hlediska životního prostředí mezi nejméně zatížené oblasti v kraji patří horské části Šumavy, Český les, západní Brdy a oblasti v okolí Manětína a Nečtin. Výjimkou je město Plzeň se svým okolím, které je zatížené nejen vysokou hustotou osídlení, ale především vysokou koncentrací průmyslových aktivit a silniční dopravou, a to nejen lokální. Plzeň je významnou spojnici dálkové přepravy mezi Prahou a Německem, po dálnici D5 směřuje značná část tranzitní dopravy v Česku. V dnešní době už přetížená silniční síť zde podstatně zhoršuje kvalitu životního prostředí emisemi a hlukem.

Chráněná území

V naší republice jsou specifikovány dvě úrovně **zvláště chráněných území (ZCHÚ)**, jsou to velkoplošná a maloplošná zvláště chráněná území. Národní parky a chráněné krajinné oblasti představují velkoplošná ZCHÚ. V kategorii maloplošných ZCHÚ jsou zařazeny národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památky. Územní ochrana je dána v zákoně o ochraně přírody a krajiny (č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů). Se vstupem Česka do Evropské unie (EU) byla vymezena soustava chráněných území **Natura 2000**, tzv. ptačí oblasti a evropsky významné lokality. Tato vymezení jsou charakterizována ve dvou právních předpisech EU na ochranu přírody, jedná se o směrnici o ochraně volně žijících ptáků a směrnici o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

V mezikrajském porovnání se v Plzeňském regionu s rozlohou 133,5 tis. ha zvláště chráněných území nachází třetí největší výměra z chráněných území v Česku. Nejrozsáhlejší plochu chráněných území zaujímá Jihočeský kraj (207,3 tis. ha) následovaný krajem Ústeckým (148,8 tis. ha). Naopak nejmenší plocha chráněných území je na území Prahy, jedná se o rozlohu 2,7 tis. ha.

KOMENTÁŘ

Na území Plzeňského kraje se k 31. 12. 2023 podle údajů **Agentury ochrany přírody a krajiny ČR** vyskytovalo celkem 202 chráněných území, v tom velká část Národního parku Šumava, 5 chráněných krajinných oblastí a 196 maloplošných chráněných území. K 1. 3. 2017 došlo ke změně metodiky výpočtu souhrnných rozloh chráněných území. Od tohoto data jsou rozlohy vypočítávány z obvodových hranic chráněných území. Dříve se využívala data z vyhlášek, kterými byla příslušná území stanovena. V Plzeňském regionu představuje chráněné území 17,5 % z celkové rozlohy kraje.

Zvláště chráněná území podle krajů k 31. 12. 2023

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

	Rozloha zvláště chráněných území celkem (ha) ^{1,2)}	v tom						Podíl z celkové výměry (%)
		národní parky	chráněné krajinné oblasti	národní přírodní rezervace	národní přírodní památky	přírodní rezervace	přírodní památky	
Česko	1 325 524	119 019	1 138 174	30 441	8 223	43 705	34 527	16,8
Hl. m. Praha	2 722	-	518	-	94	1 178	1 111	5,5
Středočeský	119 903	-	109 785	4 275	1 860	6 916	4 096	11,0
Jihočeský	207 297	33 977	164 100	3 366	1 451	5 351	6 979	20,6
Plzeňský	133 522	34 483	96 905	781	231	3 211	2 585	17,5
Karlovarský	64 182	-	59 273	2 993	677	1 055	1 307	19,4
Ústecký	148 755	7 928	132 653	2 025	214	3 907	3 806	27,9
Liberecký	111 435	11 655	98 735	2 767	463	1 945	754	35,2
Královéhradecký	100 637	24 697	70 999	2 392	1 017	1 500	3 921	21,1
Pardubický	44 207	-	39 118	1 816	225	2 976	1 207	9,8
Vysočina	65 459	-	60 824	1 357	82	3 364	1 133	9,6
Jihomoravský	50 163	6 279	35 991	2 912	1 285	4 110	3 258	7,0
Olomoucký	59 019	-	55 781	3 289	148	2 616	1 583	11,2
Zlínský	120 835	-	119 414	408	29	1 193	951	30,5
Moravskoslezský	97 388	-	94 080	2 059	449	4 382	1 837	17,9

¹⁾ celková rozloha neodpovídá součtu jednotlivých kategorií zvláště chráněných území, neboť některá zvláště chráněná území se vzájemně překrývají

²⁾ rozloha vypočítávána z obvodových hranic zvláště chráněných území

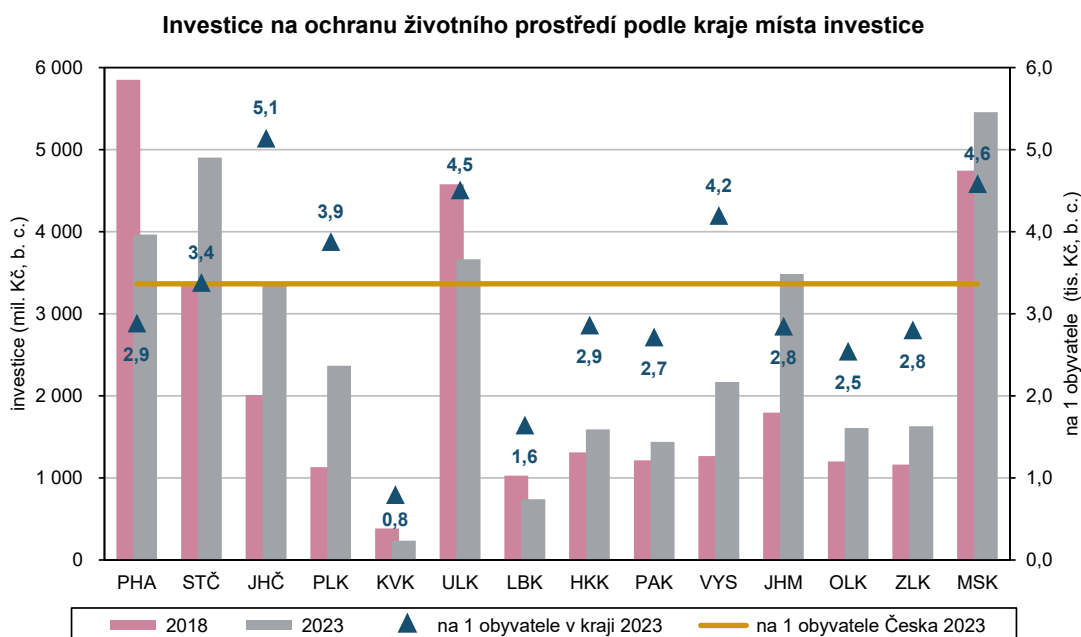
Národní park Šumava se rozkládá na území Plzeňského a Jihočeského kraje, z toho mírně nadpoloviční většina rozlohy národního parku se nachází v Plzeňském regionu, jedná se o 34,5 tis. ha. Národní park představuje více než čtvrtinový podíl rozlohy z chráněného území v kraji. Šumava patří mezi nejstarší pohoří střední Evropy. Rozmanitost její přírody je dána historií geologie a souvisejícími pochody, které po staletí formovaly výškovou členitost, podnební a půdní podmínky krajiny. Šumavskou krajinu reprezentují žulové masivy, svahové uloženiny, v hojně míře rašeliny, ojediněle se nachází sedimenty ledovcového původu. Morénové valy svědčí o působení horských ledovců, do horninového masivu Šumavy se doposud zařezávají vodní toky Vydra a Křemelná a vytváří tak kaňonovitá údolí. Majoritní část z celkové rozlohy chráněných území v regionu zastupují **chráněné krajinné oblasti (CHKO)** s podílem 72,6 %, do kterých patří část Šumavy, část Křivoklátska, část Slavkovského lesa, Český les a část Brd. Chráněná krajinná oblast Brdy je zatím nejmladší CHKO, která byla vyhlášena v roce 2015. Významnou část ze 196 **maloplošných chráněných území** tvoří

KOMENTÁŘ

přírodní památky a přírodní rezervace. Na území Plzeňského kraje se vyskytuje 68 **evropsky významných lokalit** a také 2 **ptačí oblasti** (Šumava a Křivoklátsko).

Investice na ochranu životního prostředí

V roce 2023 dosáhly investice na ochranu životního prostředí **podle místa investice** v Plzeňském regionu částky 2 367,8 mil. Kč v běžných cenách. Celkem bylo investováno v Česku 36 617,5 mil. Kč a podíl investic v Plzeňském kraji představoval relativní hodnotu 6,5 %. Podle místa investice směřovalo nejvíce prostředků do Moravskoslezského (14,9 %) a Středočeského (13,4 %) kraje, nejméně pak do Karlovarského regionu (0,6 %). V přepočtu na 1 obyvatele bylo investováno v Plzeňském kraji 3,9 tis. Kč a tato hodnota se pohybuje mírně nad průměrem Česka (3,4 tis. Kč na 1 obyvatele). Téměř ve všech krajích došlo za posledních pět let k navýšení těchto investic, nejvyšší nárůst byl zaznamenán právě v Plzeňském regionu. Od roku 2018 se v našem kraji jednalo o více než dvojnásobné navýšení investic na ochranu životního prostředí podle kraje místa investice. Opačně tomu bylo v krajích Karlovarském, Hl. městě Praze, Libereckém a Ústeckém, kde došlo k poklesu investic na ochranu životního prostředí.

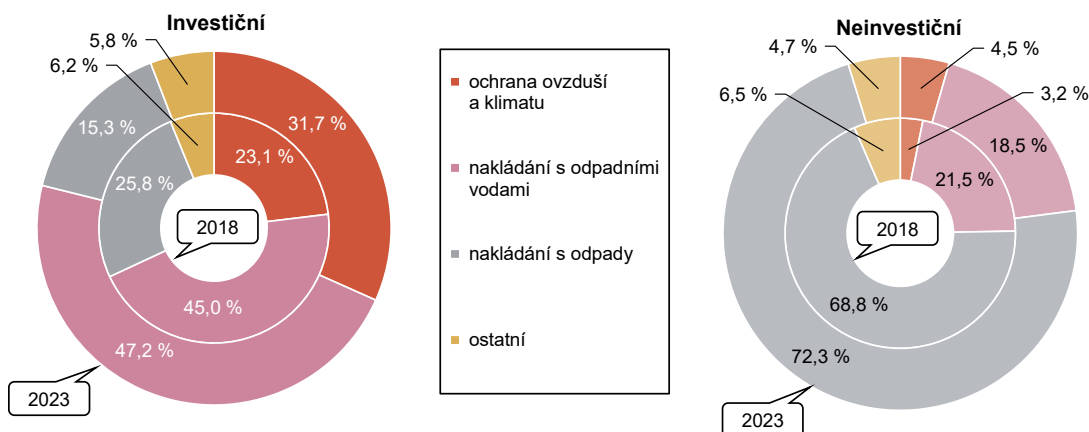
V Plzeňském regionu byly vynaloženy v roce 2023 investice na ochranu životního prostředí **podle sídla investora** v hodnotě 2,0 mld. Kč v běžných cenách. V kraji jsou investiční prioritou oblasti nakládání s odpadními vodami a oblasti ochrany ovzduší a klimatu. Nejvíce finančních prostředků směřovalo v roce 2023 do sféry nakládání s odpadními vodami, tj. 47,2 % ze všech **investičních nákladů** v regionu. Druhý v pořadí významný podíl těchto investic v kraji byl vynaložen na ochranu ovzduší a klimatu, tj. 31,7 %. Oproti roku 2018 došlo nejvíce k navýšení investic právě v oblasti ochrany ovzduší a klimatu, jednalo se o 2,7násobné navýšení finančních prostředků. V roce 2023 bylo investováno 620,0 mil. Kč v běžných cenách ve srovnání

KOMENTÁŘ

s částkou investic 227,8 mil. Kč v roce 2018. Podle hlediska zdroje financování bylo v kraji investováno v roce 2023 téměř 60 % z vlastních zdrojů a rozpočtových prostředků, více než čtvrtina investičních nákladů byla pokryta z úvěrů, půjček a finanční výpomoci. V mezikrajském srovnání měl právě Plzeňský kraj nejvyšší podíl investičních nákladů financovaných formou úvěru, půjčky či jiné finanční výpomoci.

Zcela odlišná je struktura **neinvestičních nákladů** na ochranu životního prostředí neboli běžných provozních výdajů podle kraje sídla investora. V roce 2023 dosáhly neinvestiční náklady v kraji výše 4,1 mld. Kč v běžných cenách. Podstatná část všech neinvestičních nákladů směřovala do oblasti nakládání s odpady (72,3 %), necelá pětina pak do oblasti nakládání s odpadními vodami. V horizontu pěti let však došlo nejvíce k nárůstu neinvestičních nákladů v oblasti ochrany ovzduší a klimatu, běžné provozní výdaje se vyšplhaly v roce 2023 na částku 182,9 mil. Kč a vzrostly od roku 2018 téměř dvojnásobně.

Náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora v Plzeňském kraji

Kvalita ovzduší

V současné době patří téma znečištěného ovzduší mezi nejzávažnější problémové oblasti ochrany životního prostředí. Klíčovým faktorem pro hodnocení kvality ovzduší je celkové množství emisí neboli vypouštění znečišťujících látek různého skupenství do ovzduší. Množství znečišťujících látek vypouštěné do ovzduší je vykazováno v **Registru emisí a stacionárních zdrojů (REZZO)**, které provádí a vyhodnocuje Český hydrometeorologický ústav. Základní znečišťující látky jsou tuhé látky, oxid siřičitý (SO₂), oxidy dusíku a oxid uhelnatý (CO). Producenti tohoto znečištění jsou ve smyslu zákona o ovzduší rozděleni podle kategorií zdrojů znečištění na stacionární (REZZO 1–3; velké, střední a malé) a mobilní (REZZO 4).

Z předběžných údajů **měrných emisí (REZZO 1–4)** vyplývá, že v Plzeňském kraji došlo v roce 2023 k meziročnímu poklesu sledovaných základních znečišťujících látek. Měrné emise **tuhých látek** poklesly o 0,08 t/km² na hodnotu 0,49 t/km², shodný pokles byl patrný také u měrných emisí **oxidu siřičitého** SO₂ na hodnotu 0,29 t/km². Měrné emise **oxidů dusíku** NO_x se snížily o 0,05 t/km² na hodnotu 0,97 t/km² a nejvyšší pokles byl evidován u měrných emisí **oxidu**

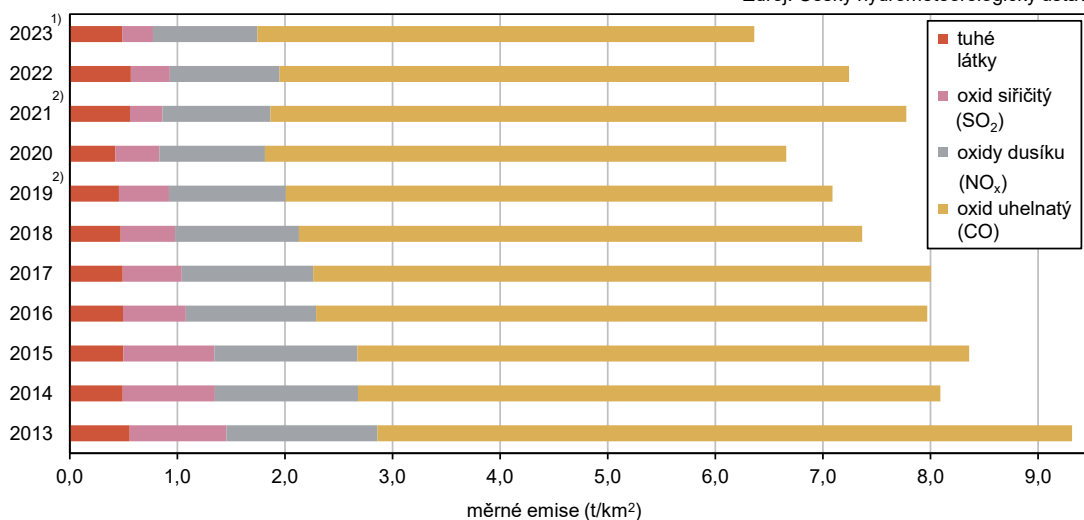
KOMENTÁŘ

uhelnatého CO, které se meziročně snížily o 0,68 t/km² na hodnotu 4,62 t/km². Významně se na poklesu měrných emisí podílely především **stacionární zdroje (REZZO 1–3)**. Během posledních deseti let je zaznamenán značný pokles měrných emisí REZZO 1–4 především oxidu siřičitého, oxidů dusíku a oxidu uhelnatého.

V regionu se hodnota znečišťujících měrných emisí (REZZO 1–4) pohybuje pod republikovým průměrem, který však ovlivňují kraje, kde je ovzduší notně znečištěné (Hl. město Praha, Ústecký a Moravskoslezský kraj). V rámci Česka lze hodnotit ovzduší v Plzeňském kraji jako poměrně čisté, u měrných emisí oxidů dusíku a oxidu uhelnatého dosáhl Plzeňský kraj v roce 2023 druhé nejnižší hodnoty, u tuhých znečišťujících látek to byla třetí nejnižší a oxidu siřičitého pátá nejnižší hodnota ve srovnání s ostatními regiony v republice.

**Měrné emise hlavních znečišťujících látek do ovzduší (REZZO 1–4)
v Plzeňském kraji**

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav

¹⁾ předběžné údaje

²⁾ emise vypočteny podle nové metodiky

KOMENTÁŘ

Emise hlavních znečišťujících látek do ovzduší podle krajů v roce 2023¹⁾

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav

	Celkem REZZO (1–4) ¹⁾							
	emise (t)				měrné emise (t/km ²)			
	tuhé znečišťující látky	oxid siřičitý (SO ₂)	oxidy dusíku (NO _x)	oxid uhelnatý (CO)	tuhé znečišťující látky	oxid siřičitý (SO ₂)	oxidy dusíku (NO _x)	oxid uhelnatý (CO)
Česko	72 584	54 120	143 022	898 662	0,92	0,69	1,81	11,39
Hl. m. Praha	1 179	139	7 630	12 132	2,38	0,28	15,38	24,45
Středočeský	8 609	6 759	19 002	85 093	0,79	0,62	1,74	7,79
Jihočeský	4 562	1 865	9 241	47 878	0,45	0,19	0,92	4,76
Plzeňský	3 738	2 189	7 422	35 323	0,49	0,29	0,97	4,62
Karlovarský	1 610	2 502	4 369	13 738	0,49	0,76	1,32	4,15
Ústecký	5 543	11 718	22 463	40 044	1,04	2,20	4,21	7,50
Liberecký	2 448	1 029	3 758	26 032	0,77	0,33	1,19	8,23
Královéhradecký	3 608	2 182	6 847	34 365	0,76	0,46	1,44	7,22
Pardubický	3 703	4 235	10 582	32 964	0,82	0,94	2,34	7,29
Vysočina	4 060	1 181	8 781	42 653	0,60	0,17	1,29	6,28
Jihomoravský	3 971	851	11 109	40 817	0,55	0,12	1,55	5,68
Olomoucký	2 956	1 826	6 944	33 781	0,56	0,35	1,32	6,41
Zlínský	2 475	2 263	5 951	29 960	0,62	0,57	1,50	7,56
Moravskoslezský	5 805	9 221	14 147	177 402	1,07	1,70	2,60	32,67

¹⁾ předběžné údaje

¹⁾ údaj za Česko neodpovídá úhmu za kraje, krajské emise REZZO 3 nezahrnují veškeré zdroje, které jsou součástí národní emisní inventury

[Infografika – Chráněná území v roce 2023](#)

Kontakt:

Ing. Lenka Hamouzová

Krajská správa ČSÚ v Plzni

T: 377 612 145

M: 704 645 852

E: lenka.hamouzova@csu.gov.cz